

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 8 3 ● 2009

Nieuwsflits

Onderzoek aan grauwe ganzen rond Schiphol

In juli-september verblijven grote groepen grauwe ganzen in de Haarlemmermeer die in deze periode overwegend op rijpende of recent geoogste graanvelden foerageren. Per dag brengen zij enkele uren op de akkers door; de rest van de dag rusten, drinken en lummen de vogels op locaties in de periferie van genoemde polder. De herkomst van deze vogels in juli-september is onbekend. Onderzoek in 2009/2010 zou de bewegingen van deze vogels in de loop van een jaar aan het licht moeten brengen en broedgebieden, ruiplaatsen en foeragegebieden moeten onthullen. De volgende activiteiten staan op de rol:

vanaf eind mei 2009 zullen rondom de Haarlemmermeer in broedgebieden (adulten en jongen) en op ruiplaatsen (subadulten) ruiende ganzen worden gevangen en van een halsband en pootring worden voorzien;

vanaf half juli 2009 zullen in de Haarlemmermeer grauwe ganzen worden gevangen en van een halsband en pootring worden voorzien; ook krijgen 15 vogels een satellietzender op hun rug.

De halsbanden zijn groen van kleur, hebben ieder een eigen unieke letter/cijfer code en zijn met een telescoop tot op meer dan 100 m af te lezen. Afleringen kunt u invoeren op de site www.geese.org.

Invasie Distelvlinders

In Nederland is in de derde week mei een distelvlinderinvasie vastgesteld. Vooral op 19 en 20 mei trokken distelvlinders massaal door Nederland. Ook bijvoorbeeld in Waterland zijn in die periode volop distelvlinders gezien (info Frank Visbeen). Op de telpost de Kamperhoek in Flevoland zijn op één dag meer dan 4000 distelvlinders waargenomen.

Begin juni kwamen er uit heel Europa berichten over de invasie. Spaanse vlindersaars meldde dat overal in Spanje vele tienduizenden redelijk volgroeide rupsen op de distels zitten. Als deze zich verder

● Distelvlinder. Foto: Bert Pijs.

ontwikkelen, is de verwachting dat ze de komende weken massaal uitvliegen.

Begin juni werden al verse, net uitgekomen vlinders gemeld uit het Zuiden van Europa. Zij waren op volle snelheid op weg naar het Noorden. Ook uit Oost Europa zijn grote aantallen gemeld. We zijn benieuwd naar de totale omvang van deze invasie.

Bron: o.a. Vlinderstichting

Grutto's gevolgd met satellietzenders

Sinds mei 2009 vliegen 15 grutto's uit Friesland rond met een kleine zender. Met behulp van de zenders zullen de vogels ongeveer een jaar lang te volgen zijn in hun broedgebied in Friesland en ook gedurende hun trektochten naar en van Zuid-Europa en Afrika. De zenders wegen 26 gram, inclusief antenne. Tijdens een korte operatie in een mobiele operatieruimte in het veld, werd het zendertje ingebracht in een luchtzak in de buikholte van de vogels. 'Die luchtzak is een onderdeel van het ademhalingsstelsel

van vogels', aldus Dan Mulcahy. De ervaring leert dat je daar zonder problemen zo'n steriele zender in kunt plaatsen. Mulcahy is als dierenarts verbonden aan het Alaska Science Center van de US Geological Survey. Hij plaatste sinds 1993 enkele duizenden zenders bij in totaal 34 diersoorten, van roofvogels tot ijsberen.

'Als bekend is waar de grutto's op hun trek naar en van de overwinteringsgebieden op krachten komen, kan de bescherming van de vogels buiten Nederland beter worden opgepakt', stelt onderzoeksleider Theunis Piersma van de Rijksuniversiteit Groningen. 'Van de Noordwest-Europese populatie broedt 90% in Nederland, maar deze populatie nam tussen 1975 en 2005 met 65% af door de enorme intensivering van de landbouw. De grutto staat sinds 2006 op de IUCN-wereldlijst van bedreigde soorten en is nu een Rode Lijstsoort.' Sinds 1 juni kunnen de gezenderde grutto's worden gevolgd op www.grutto.nl.

Bron: Rijksuniversiteit Groningen

Haringkoning: nieuwe waarneming voor Nederland

Kinderen vonden op Texel een haringkoning of riemvis (*Regalecus glesne*) van ruim 3 meter lang. Op Vlieland bleek er eerder ook een te zijn aangespoeld. Dit exemplaar is gevonden op de Vliehors door een schoolklas. Vervolgens is hij overgedragen aan Ecomare. Het tweede exemplaar is gevonden op Texel door Sebastiaan Gremmen, nabij Paal 28. Het is waarschijnlijk een paartje geweest, dat samen aangespoeld is. Ze worden geschat op ongeveer 15-30 jaar oud. De haringkoning komt voor in alle wereldzeeën op 300-1000 meter diepte in warme en gematigde delen van de oceaan, maar is nog nooit aangespoeld aan de Nederlandse kust. Haringkoningen leven van krill, kleine vis, inktvis en kwalletjes. De vis heeft een uitstulpbare bek, waardoor hij een beetje op een haring lijkt. Hij heeft een zeer lang lichaam, tot 7 meter of meer, met een lange rode rugvin die van kop tot staart loopt. Van het dier is weinig bekend. Wereldwijd zijn er vooral waarnemingen van aangespoelde exemplaren en een paar waarnemingen van levende vissen door duikers. Deze hebben hem verticaal zwemmend gezien met de kop naar boven. Volgens de legende was deze vis de koning van de haring. Ecomare is van plan

● Haringkoningen. Foto: Ecomare.

een afgietsel te laten maken. De vissen gaan voor wetenschappelijk onderzoek naar Naturalis.

Bron: Ecomare

Eerste wisentkalfjes geboren in Nederland

In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland zijn twee wisentkalf-

jes geboren. Boswachters van PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland hebben de kalfjes op 26 mei voor het eerst waargenomen. Het is de eerste keer sinds de introductie van wisenten in Nederland dat de dieren zich in het wild hebben voortgeplant. Het geslacht van de kalfjes is nog onbekend. De kalfjes, van verschillende koeien, zijn naar schatting rond Hemelvaart geboren. De wisent is een bedreigde diersoort die aan het begin van de twintigste eeuw in het wild was uitgestorven. Fokprogramma's in dierentuinen en het uitzetten van dieren in het wild hebben ertoe geleid dat er nu weer circa drieduizend wisenten voorkomen in enkele bossen in Oost-Europa. Het dier leeft van grassen, knoppen, bladeren van struiken en bomen en twijgjes, aangevuld met eikels.

Bron: De Zoogdiervereniging

● Wisenten. Foto Hubert Kivit.